

Komparace institutu změny pohlaví v českém a ve slovenském právním řádu

Mgr. ONDŘEJ MACH

Katedra občanského práva Fakulty právnické,
Západočeská univerzita v Plzni

DOI: <https://doi.org/10.24132/ZCU.NADEJE.2022.371-380>

Klíčová slova:

změna pohlaví v ČR; změna pohlaví na Slovensku; změna pohlaví jako institut občanského práva; občanský zákoník; komparace; ESLP

Úvod

Institut změny pohlaví je v současné době velmi diskutovaným, nejenom právním, institutem, a to v podstatě po celém světě, zejména ve státech s demokratickým právním režimem. O to zajímavější pak je provést komparaci mezi státy, které ještě v nedávné historii sdílely jeden právní řád, a tedy i totožnou právní úpravu institutu změny pohlaví. Těmito státy je právě Česká republika a Slovenská republika. Česká republika a Slovenská republika byly do 31. 12. 1992 jedním státním útvarům nazývaným Česká a Slovenská Federativní republika.¹ Od 1. 1. 1992 do 31. 12. 1992 tedy Češi a Slováci sdíleli totožnou právní úpravu týkající se změny pohlaví. Totiž dne 1. 1. 1992 došlo novelou provedenou zákonem č. 548/1991 Sb., k vtělení ustanovení § 27a do zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu.²

---

¹ Dne 1. 1. 1993 vznikly dva samostatné demokratické státy, a to Česká republika a Slovenská republika. Toto rozdělení federativní republiky na dva samostatné unitární státy bylo zakotveno v ústavním zákoně č. 542/1992 Sb., o zániku České a Slovenské Federativní Republiky, ve znění účinném od 8. 12. 1992. Tento ústavní zákon je součástí ústavního pořádku ČR do současnosti.

² Dále jen „ZPZL“.

Uvedené ustanovení ZPZL nazvané jako „kastrace, stereotaktické operace a zákroky transsexuálů“ poprvé definovalo základní právní rámec pro provedení chirurgické změny pohlaví na území České a Slovenské Federativní Republiky. Ustanovení § 27a odst. 1 ZPZL zakládalo pro provedení chirurgického zákroku potřebnou, pro změnu pohlaví obligatorní, podmínku schválení tohoto zákroku odbornou komisí, kterou musel tvořit jeden právník a minimálně čtyři lékaři. V případě právníků nebyla dána žádná specializace. Stačilo tedy mít pouze právnícké vzdělání. V případě lékařů bylo třeba, aby nejméně dva lékaři měli specializaci v příslušném oboru a dva další lékaři byli nezúčastnění na provádění lékařského zásahu. ZPZL u lékařů přímo uváděl sousloví „specializace v příslušném oboru“. Žádné bližší podmínky pro změnu pohlaví žádný právní předpis nestanovil. Právní úprava byla tedy velmi strohá a mohly zde existovat i určité pochybnosti o odbornosti takové komise. A to zejména u právníků. Co se týče již zmíněné specializace lékařů, je možné se z medicínské praxe zákroků prováděných transsexuálům domnívat, že v komisi musel být alespoň jeden gynekolog v případě změny pohlaví u transsexuálů FtM³ a v případě MtF⁴ musel být v komisi alespoň jeden urolog. Zpravidla v komisi figuroval i psychiatr či sexuolog.

Stručně k právní úpravě změny pohlaví v ČR

V podmínkách právního řádu ČR až účinností zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů,⁵ tedy od 1. 1. 2014 získal institut změny pohlaví svou legální definici. Od té doby lze v českém právním prostoru o změně pohlaví hovořit jako o institutu občanského práva. Před nabytím účinnosti ObčZ obsahovalo právní úpravu změny pohlaví pouze právo veřejné, což lze přímo vyvozovat z faktu, že právní předpisy, které změnu pohlaví zakotvovaly, byly povahy veřejného práva.⁶ Ustanovení § 29 ObčZ stanoví, že změna pohlaví člověka nastává chirurgickým zákrokem při současném znemožnění reprodukční funkce a přeměně pohlavních orgánů. Zároveň § 29 odst. 1 ObčZ také stanoví právní

---

³ Jedná se o transsexuály, kteří své pohlaví chtějí změnit z ženského na mužské.

⁴ Jedná se o transsexuály, kteří své pohlaví chtějí změnit z mužského na ženské.

⁵ Dále jen „ObčZ“.

⁶ Viz například ZPZL, vyhláška č. 223/2005 Sb., o některých dokladech o vzdělávání, ve znění účinném do 14. 1. 2015 či zákon č. 55/1950 Sb., o užívání a změně jména a příjmení, ve znění účinném do 30. června 2001.

domněnku ve vztahu ke dni změny pohlaví. Tímto dnem se rozumí den uvedený v potvrzení vydaném poskytovatelem zdravotních služeb.

Vedle ObčZ upravuje podmínky pro úřední změnu pohlaví § 21 a násl. zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů,⁷ § 17 odst. 2 písm. d) zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů,⁸ § 72 odst. 5 písm. a) zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů (matriční zákon), ve znění pozdějších předpisů,⁹ a § 72 odst. 5 písm. b) matričního zákona. ZSZSI stanoví podmínky pro provádění samotné chirurgické změny pohlaví, která předchází úřední změně pohlaví. ZOE pak stanoví podmínky pro změnu rodného čísla, neboť mezi podobou rodného čísla muže a ženy jsou ex lege dány rozdíly. Druhé dvojciferné rodného čísla je totiž u žen zvýšeno o 50, resp. se číslice 50 připočítává k číslu, vyjadřujícího měsíc narození. Ustanovení § 72 odst. 5 písm. a) matričního zákona hovoří o změně jména a příjmení na neutrální tvar. Samotnou možnost změny jména a příjmení na neutrální tvar mají ty fyzické osoby, které se rozhodly ke změně pohlaví, ale zatím u nich neproběhly zákroky ve smyslu § 21 ZSZSI. Zákonnou podmínkou pro neutrální jméno a příjmení je zahájení léčby vedoucí k následné chirurgické a úřední změně pohlaví. V praxi tak můžeme hovořit o lidech, u kterých probíhá hormonální léčba a aplikuje se u nich tzv. *Real Life Test*.¹⁰ Po provedení chirurgického zákroku dle § 21 odst. 1 ZSZSI, tedy po dokončení chirurgické změny pohlaví, jimž se znemožní reprodukční činnost pohlavních orgánů transsexuálů, může transsexuál požádat o změnu jména a příjmení ve smyslu § 72 odst. 5 písm. b) matričního zákona.

Lze tedy shrnout, že v českém právním prostředí je institut změny pohlaví institutem občanského práva, tedy i práva soukromého. Tento fakt lze vyvozovat zejména z toho, že samotná definice změny pohlaví je zakotvena právě v ObčZ. Avšak z důvodu, že změna pohlaví zasahuje i do oblasti veřejného práva co do poskytování zdravotních služeb, změny jména, příjmení a rodného čísla, příp. i dokladů o dosaženém vzdělání, nelze ji jako takovou realizovat jen v mezích soukromého práva.

---

⁷ Dále jen „ZSZSI“.

⁸ Dále jen „ZOE“.

⁹ Dále jen „matriční zákon“.

¹⁰ Tento termín označuje určitý časový úsek, po který musí transsexuál prokázat, že skutečně dokáže žít v roli požadovaného pohlaví, a že je tedy jeho představa o nesouladu fyzického a psychologického pohlaví opravdová a skutečná a samotnou změnu pohlaví vnímá jako tzv. nezvratný krok.

Stručně k právní úpravě změny pohlaví na Slovensku

Na Slovensku není institut změny pohlaví nijak legálně vymezen. Možnost provedení změny pohlaví vychází v podstatě pouze ze 3 zákonů, a to ze zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 300/1993 Z. z. o mene a priezvisku,¹¹ ze zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 301/1995 Z. z. o rodnom čísle¹² a ze zákona č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.¹³

Dle § 7 odst. 1 písm. c) a odst. 2 písm. g) zákona o mene a priezvisku si mohou transsexuálové změnit jméno a příjmení z důvodu změny pohlaví. Slovenská i Česká republika mají společně, že transsexuálové mohou při započetí změny pohlaví požádat o neutrální tvar jména a příjmení.¹⁴ Výše uvedený § 7 zákona o mene a priezvisku se pak užije až na případy, kdy došlo k provedení chirurgické změny pohlaví. Stejně jako dle ZEO v ČR, tak i na Slovensku se v případě žen zvyšuje druhé dvojčíslí rodného čísla označující měsíc narození dané fyzické osoby o číslo 50.¹⁵ Změna rodného čísla z důvodu změny pohlaví se na Slovensku provádí prostřednictvím Ministerstva vnitra Slovenskej republiky na základě lékařské zprávy potvrzující změnu pohlaví.¹⁶ Ta je připojena k žádosti o změnu rodného čísla z důvodu změny pohlaví, jak stanoví § 3 odst. 1, § 8 odst. 2 písm. b) zákona o rodnom čísle. Ve smyslu § 6 odst. 5 zákona o brannej povinnosti vzniká občanovi Slovenské republiky, který podstoupil změnu pohlaví na mužské branná povinnost, a to po 1. lednu toho roku, v němž dovršil 19 let. Podmínkou však je, aby tento slovenský občan měl na území Slovenské republiky trvalý pobyt.

Provádění chirurgických zákroků, které následně vedou k realizaci úřední změny pohlaví, je doposud zakotveno v Oznámenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej socialistickej republiky č. 3-4 z roku 1981. To se však má změnit s účinností od 4. 4. 2024, kdy má nabýt účinnosti pokyn pro poskytovatele zdravotních služeb, vydaný ve Vestníku Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, čiastka 18–20. Tento pokyn obsahuje část nazvanou jako „Odborné

---

¹¹ Dále jen „zákon o mene a priezvisku“.

¹² Dále jen „zákon o rodnom čísle“.

¹³ Dále jen „zákon o brannej povinnosti“.

¹⁴ Srov. § 6 odst. 6 zákona o mene a priezvisku a § 72 odst. 5 písm. a) matričního zákona.

¹⁵ Srov. § 13 odst. 3 ZEO a § 2 odst. 3 zákona o rodnom čísle.

¹⁶ Oproti tomu v ČR se změna rodného čísla provádí prostřednictvím matričního úřadu, u něhož transsexuál žádá o změnu jména a příjmení.

usmernenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky na zjednotenie postupov poskytovania zdravotnej starostlivosti ku zmene pohlavia pred vydaním lekárskeho posudku o zmene pohlavia osoby administratívne evidovaného v matrike“. Jedná sa tak o prvú slovenskou normu, ktorá bude upresňovať celý postup vedúci k úradnej zmene pohlaví. Čl. 6 tohoto pokynu stanoví, že lekársky posudek o zmene pohlaví vydáva ošetrojúci lekář-sexuológ alebo psychiatr s najmenej 5letou praxí v danom obore osobe s diagnostikovanou transsexualitou. Tato osoba pak musí podepsat informovaný souhlas s tím, že podstoupila chirurgický výkon ve smyslu změny pohlavních orgánů, nebo podstoupila hormonální léčbu v trvání alespoň 1 roku a po stejnou dobu tato osoba žila v roli požadovaného pohlaví. Zároveň ošetrojícímu lékaři písemně potvrdila, že tato změna je trvalá, celoživotní a nezvratná. Dotčený Čl. 6 Pokynu ze dne 6. 4. 2022 dále mj. stanoví, že pro osoby, kterým byl diagnostikován transsexualismus, nemusí dojít k hormonální léčbě, pokud je pro tuto léčbu dána kontraindikace.

Zhodnocení současného stavu právní úpravy institutu změny pohlaví v ČR a na Slovensku

Slovenská i Česká republika v současnosti aplikují konzervativnější způsob pro možnost úřední změny pohlaví. Právní řády těchto států tedy vyžadují, aby se transsexuál podrobil chirurgickému zákroku, v jehož důsledku dojde ke zne-možnění reprodukční funkce pohlavních orgánů. Následně pak může být na základě potvrzení od poskytovatele zdravotních služeb provedena úřední změna pohlaví.¹⁷

Ovšem slovenská právní úprava ve svém důsledku porušuje čl. 2 odst. 2, odst. 3 Ústavy SR. Ta stanoví, že státní orgány mohou konat pouze to, co jim říká zákon a nikoho nemohou nutit konat něco, co zákon neukládá. Ovšem slovenští občané, kteří chtějí, a s ohledem i na svou vlastní psychickou potřebu a nutnost potřebují, podstoupit změnu pohlaví, ukládají něco, co není zákonem výslovně stanoveno. Žádný právní předpis totiž výslovně a jasně nestanoví, jaké zákroky mají podstoupit. Oznamenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej

---

¹⁷ Souhlasně viz MAGUROVÁ, Z. *Trans l'udia – vybrané právne aspekty*. In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., DÁVID, R., VALDHANS, J. (eds.). *DNY PRÁVA 2017 – DAYS OF LAW 2017, Část VI. Translidé nejen v rodinném právu*. [online]. Brno: Masarykova Univerzita. 2018, s. 33. [cit. 2022-11-22]. Dostupné z: <https://www.law.muni.cz/dokumenty/44678>.

socialistickej republiky č. 3-4 z roku 1981 nelze brát jako dostatečný pramen. Zákon o mene a priezvisku, zákon o rodnom čísle ani zákon o brannej povinnosti logicky s ohľadom na jejich účel nehovoří o podrobnejšom prúbehu chirurgickej zmeny pohlaví. Ovšem na Slovensku existuje zákon, ktorý o zdravotných službách hovoří. Jedná sa o zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Ten však pojem zmena pohlaví nezná. Byť ve svém § 40 hovoří o sterilizaci, tak zákon nezná důvod provedení sterilizace z důvodu změny pohlaví.

Co do požadování provedení chirurgické změny pohlaví lze pouze poukázat na § 3 odst. 1, § 8 odst. 2 písm. b) zákona o rodnom čísle. Z tohoto pramenu vyplývá, že transsexuálové musí předložit lékařskou zprávu potvrzující provedení změny pohlaví. Transsexuálové tak mohou narazit na možnou libovůli lékařů při provádění chirurgické změny pohlaví, příp. při léčbě vedoucí ke změně pohlaví jako takové. Jediným určitým mantinelem zde může být pouze princip *lege artis*.¹⁸

Na základě slovenských právních předpisů, ve kterých je alespoň částečně právní úprava týkající se změny pohlaví upravena, lze hovořit v právním prostředí Slovenské republiky o změně pohlaví jakožto o institutu veřejného práva. Slovenské soukromé právo otázky týkající se změny pohlaví neupravuje vůbec. Tento fakt je dalším podkladem pro tvrzení, že Slovensko postupuje v rozporu se svou Ústavou, jelikož veřejné právo je charakteristické právě tím, že přesně vymezuje a definuje, co státní orgány mohou vůči občanovi činit a co občan naopak musí strpět ve smyslu zásahu do jeho práv orgány veřejné moci.

Dále lze ve vztahu k nedostatečné úpravě institutu změny pohlaví na Slovensku poukázat na to, že zákon o brannej povinnosti „*stanovuje transsexuálům povinnost, resp. občanům Slovenské republiky, oznámit změnu pohlaví příslušnému okresnímu úřadu v sídle kraje, kde byl vydán původní rodný list, a to do 60 dnů od úřední změny pohlaví. Se změnou pohlaví se na Slovensku spojuje vznik a zánik branné povinnosti.*“¹⁹ Je zde tedy výrazná nepropojenost slovenské

---

¹⁸ Tento princip znamená, že zdravotní služby musí být poskytovány na náležitě odborné úrovni, tedy dle pravidel vědy a uznávaných medicínských postupů, při respektování individuality pacienta, s ohledem na konkrétní podmínky a objektivní možnosti. Ostatně tento princip vyplývá i z Úmluvy na ochranu lidských práv a biomedicíně.

¹⁹ MAGUROVÁ, Z. *Trans l'udia - vybrané právne aspekty*. In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., DÁVID, R., VALDHANS, J. (eds.). *DNY PRÁVA 2017 - DAYS OF LAW 2017, Část VI. Translidé nejen v rodinném právu*. [online]. Brno: Masarykova Univerzita. 2018, s. 32. [cit. 2022-11-22]. Dostupné z: <https://www.law.muni.cz/dokumentv/44678>.

veřejné správy mezi jednotlivými správními úřady na různé úrovni ve smyslu nad- a podinstančnosti a přílišného zatěžování transsexuálů až zbytečnou byrokratizací. Dalším příkladem je již výše zmíněná změna rodného čísla z důvodu změny pohlaví u Ministerstva vnitra Slovenskej republiky. I proto lze o české právní úpravě institutu změny pohlaví tvrdit, že je oproti slovenské právní úpravě mnohem popracovanější, ale především v souladu s Ústavou, resp. principy, které Ústava ČR zaručuje. Ano, existují mnohé nedostatky, a to např. v neexistenci legální možnosti změnit si osobní údaje na vysokoškolském diplomu po změně pohlaví či skutečnost, že podrobný výčet vykonávaných lékařských zákroků při změně pohlaví je součástí doporučujícího stanoviska Ministerstva zdravotnictví ČR, nikoli např. přílohou k ZSZSI. Ovšem základní normativ je pro české transsexuály mnohem transparentnější než pro slovenské transsexuály.

Branná povinnost, jak již bylo uvedeno výše, je ve smyslu § 6 odst. 5 zákona o brannej povinnosti stanovená všem mužům, kteří v daném kalendářním roce dovršili věku 19 let. Případně vzniká všem transsexuálům FtM, kteří dokončili změnu pohlaví. V případě ČR se však ve vztahu k branné povinnosti postavení transsexuálů nemění. Jak stanoví § 2 zákona č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), ve znění pozdějších předpisů, tak branná povinnost vzniká občanům ČR dovršením 18. roku života. Zákon č. 585/2004 Sb., tak nerozlišuje mezi brannou povinností žen a mužů. Tím pádem ani u transsexuálů bez ohledu na pohlaví branná povinnost nezaniká či vzniká a není třeba činit kroky, jaké musí v případě vzniku či zániku branné povinnosti z důvodu změny pohlaví činit Slováci. Český branný zákon tak lze označit za genderově neutrální a aplikovatelný i pro případy, kdy by došlo k zakotvení takového znění právní úpravy institutu změny pohlaví, který by přestal vyžadovat tzv. sterilizaci, jako je tomu doposud.

Budoucnost směřování právní úpravy institutu změny pohlaví na Slovensku a v ČR

Výše uvedené shrnutí se týká pouze současného platného slovenského práva. Do budoucna Slovensko přijalo takovou formu „právní“ úpravy změny pohlaví, která v podstatě odpovídá standardům stanovených v rozsudku páte sekce ESLP ve věci A. P., Garcon a Nicot ze dne 6. 4. 2017, stížnost č. 79885/12, 52471/13 a 52596/13. Jak již bylo uvedeno výše, tak dne 6. 4. 2022 Ministerstvo zdravotnictví Slovenskej republiky ve svém Vestníku pod čístkou 18–20

vydalo zcela přelomový pokyn pro poskytovatele zdravotních služeb v oblasti transsexuality. Dle uvedeného pokynu již nebude možné požadovat po transsexuálech chirurgické zákroky, vedoucí následně k právu na změnu úředního neboli matrikového pohlaví. V uvedeném pokynu je navíc i obsažen Vzor Poučení a informovaného souhlasu osoby s individuálními diagnostickými a léčebnými postupy a riziky spojenými so změnou pohlavia. K tomuto kroku se však aktuálně ČR nechystá.²⁰

Samotný pokyn lze však kritizovat v tom slova smyslu, že se nejedná o řádnou zákonnou normu, jako je tomu v případě ČR. Ta má změnu pohlaví, a postup vedoucí k jeho změně, zakotvenou na zákonné úrovni, a to zejména v § 29 ObčZ a § 21 a násl. ZSZS. Ovšem i přes tento významný nedostatek lze o výše uvedeném pokynu ze dne 6. 4. 2022 hovořit jako o kroku pozitivním. Byť Slovensko ustoupilo od konzervativního pohledu na podmínky úřední změny pohlaví, a tím dává prostor pro postup, který není doposud jednoznačně přijat odbornou veřejností, lze tento krok hodnotit v podstatě pozitivně. Pro slovenské transsexuály totiž výše uvedený dokument znamená určité posílení právní jistoty a transparentnosti provedení samotné změny pohlaví. Doposud lékaři v podstatě postupovali dle zjetých zvyklostí bez řádně a transparentně právně zakotveného postupu. Sami transsexuálové žili ve velké nejistotě toho, jak samotná změna pohlaví bude probíhat a zda vůbec proběhne. Jediným limitem zde tedy byla povinnost postupu *lege artis*.

Lze se domnívat, že postup Ministerstva zdravotnictva Slovenskej republiky byl účelový, jelikož by takový právní předpis nejspíše neprošel na úrovni slovenského Parlamentu. Například poslankyně, Anna Záborská, plánuje připravit návrh zákona, podle něž by bylo nutné, aby transsexuálové pro změnu pohlaví museli podstoupit chirurgické zákroky vedoucí k znemožnění reprodukční funkce pohlavních orgánů.²¹ Ovšem ani tato poslankyně se blíže nevyjádřila k tomu, zda by došlo k zakotvení občanskoprávní záruk ve smyslu osobních a majetkových práv, manželství, vyživovací povinnosti a vztahů k nezletilým a zletilým potomkům transsexuálů. Ostatně tyto nedostatky lze spatřovat i ve znění samotného pokynu Ministerstva zdravotnictva Slovenskej republiky. Oproti tomu český právní řád tyto záruky výslovně určuje v § 29 ObčZ. V případě právního

²⁰ Viz náleží Pl. ÚS ČR, sp. zn. Pl. ÚS 2/20, ze dne 9. 11. 2021.

²¹ PAULÍK, J. *Anna Záborská chce uzákonit kastráciu pri zmene pohlavia. Snaží sa zvrátiť krok rezortu zdravotníctva, ktorý ju prestal vyžadovať*. In: *Refresher.cz*. [online]. 22. 4. 2022 [cit. 2022-08-30]. Dostupné z: <https://refresher.cz/113874-Anna-Zaborska-chce-uzakonit-kastraciju-pri-zmene-pohlavia-Snazi-sa-zvratit-krok-rezortu-zdravotnictva-ktory-ju-prestal-vyzadovat>.

řádu Slovenské republiky se tak mohou slovenští občané spoléhat pouze na mezinárodní úmluvy o lidských právech, a dále také na rozhodnutí mezinárodních soudů. Přímé záruky, které by blíže definoval konkrétní zákon, nejspíše ani nebudou přijaty.

K liberalizaci pojetí právní úpravy změny pohlaví se v českých podmínkách v současnosti nesměřuje.²² Samotné znění rozsudku ESLP ve věci A. P., Garçon a Nicot ze dne 6. 4. 2017, stížnost č. 79885/12, 52471/13 a 52596/13 totiž členům Rady Evropy přímo neurčuje povinnost přijmout znění tohoto rozsudku. Rozsudek páté sekce ESLP spíše nastínil budoucí směřování rozhodovací praxe ESLP, a tím i nejspíše budoucnost právních řádů členů Rady Evropy.

Závěr

Každý stát má ve svém právním řádu mnohá úskalí, která je třeba řešit. Často tato úskalí vyvstanou na základě praxe, kdy je daná právní norma či právní předpis jako celek aplikován na konkrétní případy. Ovšem každý stát, který je členem Rady Evropy, by měl předcházet tomu, aby byly porušovány základní zásady právního státu jako takového. Je tedy nutné dbát toho, aby stát nevyžadoval od svých občanů takové jednání, která nemá dostatečně zanesené do svého právního řádu. A v případě, že taková situace nastane, má takový stát neprodleně učinit takové kroky, aby takový stav napravil.

V případě Slovenské republiky by tedy měli tamní zákonodárci zanést do svého právního řádu definici změny pohlaví a napravit tak současný stav popsaný výše. Oproti tomu ČR by měla částečně zliberalizovat svou právní úpravu institut změny pohlaví tak, aby došlo k jejím zpřístupnění i pro ty transsexuály, kteří nemohou ze zdravotních důvodů podstoupit veškeré lékařské zákroky tak, jak je stanoví § 21 odst. 1 ZSZS a Doporučený postup při provádění chirurgických zákroků směřujících ke změně pohlaví u transsexuálních pacientů, vyhlášený ve věstníku Ministerstva zdravotnictví ČR pod sp. zn. 29991/2012 ze dne 9. 10. 2012.

---

²² Viz blíže znění nálezu Pl. ÚS ČR, sp. zn. Pl. ÚS 2/20, ze dne 9. 11. 2021.

***

Abstract

Comparison of an institute gender reassignment in the Czech legal system and in the Slovak legal system

Legal anchoring of the gender reassignment is the actual topic around the world and in the Czech republic too. Because the Czech Republic and the Slovak Republic were one federal state until 1992, it is therefore beneficial to make a detailed comparison of the legal institution of gender reassignment precisely between the legal systems of these two republics. In the end of this contribution, a possible procedure in legal regulation is also evaluated of the institute gender reassignment in legal systems both states.